



การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก  
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

The Development of a Teacher Training Curriculum on Multigrade Classroom  
Learning Management in Small-Sized Schools under the Office of  
Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1

เกียรติภูมิ มะแสงสม,<sup>1</sup> วลัยนิกา ฉลากบาง<sup>2</sup> และ ทิวา แจงสุข<sup>3</sup>  
Kiattiphum Masaengsom,<sup>1</sup> Wannika Chalakbang<sup>2</sup> and Thiwa Chaengsuk<sup>3</sup>

*Article History*

Received : December 17, 2018

Revised : January 10, 2019

Accepted : January 10, 2019

**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนา และ 2) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นและความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ความต้องการในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของครู 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เลือกและรวบรวมเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม และ 4. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องและ ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การทดลองใช้หลักสูตรกลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2560 ใน 1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 36 คน สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินทักษะและแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบคือ (1) ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหาของหลักสูตร (4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ (5) การวัดและประเมินผล จากการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่าหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.24$ ) และมีค่าความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ในหลักสูตรระหว่าง 0.80-1.00 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า 2.1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับ

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Master's Student in Educational Administration Innovation, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

<sup>3</sup> อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University



การฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในระดับมาก 2.3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก

**คำสำคัญ :** การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ; โรงเรียนขนาดเล็ก ; หลักสูตรฝึกอบรมครู

## ABSTRACT

The objectives of this study were : 1) to develop and 2) investigate the efficiency of the teacher training curriculum for multigrade classroom learning management in small-sized schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1 in knowledge, multigrade classroom management skill and satisfaction with the training curriculum. The study was divided into 2 phases. Phase 1 was a training curriculum development comprising: 1. analyzing the needs of teachers' multigrade classroom learning management, 2. determining the objectives of the training curriculum, 3. selecting and collecting the curriculum contents, and 4. creating a training curriculum, bringing the curriculum developed to 5 experts for checking the suitability and consistency. Phase 2 was evaluating the effectiveness of the developed curriculum. This phase consisted of experiment in using the curriculum. A sample was 36 teachers of grades 1 to 6 in a small school in the academic year 2017 in the Center for Developing the Small-sized School's Quality, who were selected by cluster random sampling. The instruments used in collecting data consisted of a test of knowledge and understanding, a form for evaluating skill, and a satisfaction questionnaire. Statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test. Evaluation and improvement of the curriculum were provided.

Findings were as follows. 1) The developed teacher training curriculum on multigrade classroom learning management in small-sized schools had 5 components: (1) background, principles and significance, (2) objectives, (3) curriculum contents, (4) training activities, and (5) measurement and evaluation. From the quality examination of the curriculum by 5 experts, it was found that the curriculum was appropriate at high level ( $\bar{X}=4.30$ , S.D.=0.24); and there were consistency values between the components in the curriculum between 0.80 and 1.00. 2) Results of investigating the efficiency of the training curriculum found that: 2.1) the trainees had higher knowledge and understanding of multigrade classroom learning management after the training than that before the treatment at the .01 level of significance; 2.2 the trainees had skills in multigrade classroom learning management at high level; 2.3) the trainees were satisfied with the training curriculum at high level.

**Keywords :** Multigrade Classroom Learning Management ; Small-sized School ; Teacher Training Curriculum

## บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐาน การปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องสร้างระบบกลไกในการพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวได้ทันกับสภาวะการณ์ต่างๆ การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาศักยภาพคน ซึ่งจะเป็นพื้นฐาน

ในการพัฒนาประเทศ การศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการในชั้นเรียน ที่สร้างความเจริญงอกงามของบุคคล กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 (Ministry of Education, 2015)



จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ 1.ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ 2. ด้านการบริหารจัดการ 3. ด้านการเรียนการสอน 4. โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน 5.ด้านการขาดแคลนครูจำนวนครูไม่เพียงพอต่อการดูแลประจำชั้นแต่ละชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา จึงส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประเด็นจุดอ่อนคือการขาดแคลนครู ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ ครูขาดขวัญและกำลังใจเนื่องจากมีภาระงานที่นอกเหนือการสอนมากและนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน (Ministry of Education, 2015)

ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว UNESCO (2013) ระบุว่า เหตุที่ควรจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นทำให้นักเรียนได้เรียนเรื่องที่นักเรียนสนใจ 2) ช่วยลดต้นทุนการจัดการศึกษา แต่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในพื้นที่ห่างไกลและแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นได้ 3) ผู้เรียนได้เรียนกับเพื่อนที่มีความสามารถหลากหลายสอดคล้องกับบริบทการใช้ชีวิตประจำวัน 4) ช่วยให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นในเวลาจำกัด และ 5) การประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้เสนอไว้ว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมคุณสมบัติสำคัญของนักเรียน คือ การเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น นอกเหนือจากการพัฒนาด้านสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้แบบคละชั้นเรียน เช่น การรวมชั้น จับคู่ แบ่งกลุ่มย่อย ค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบควบคุมตนเองได้ (Self-managing) ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการใฝ่รู้

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2560) พบว่า จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยปี 2557

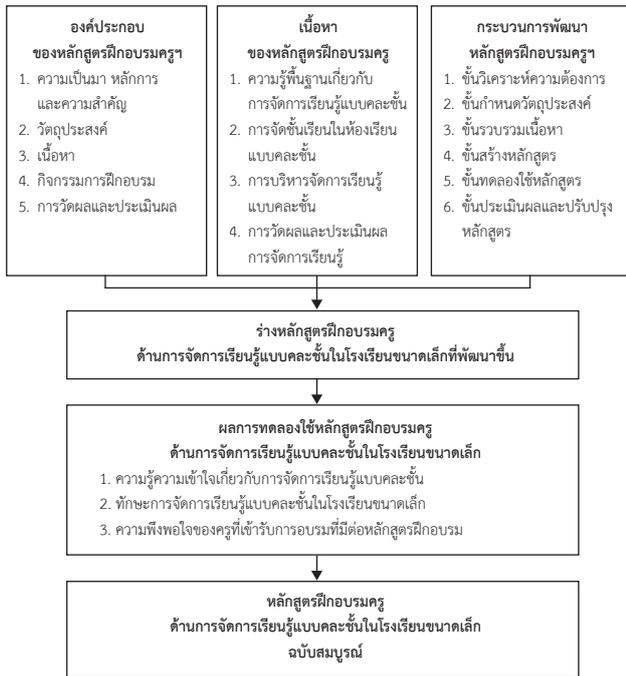
จำนวน 55 แห่ง ปี 2558 จำนวน 56 โรงเรียนและ ปี 2559 จำนวน 60 แห่ง ด้านครูพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 60 แห่ง จึงส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและความสามารถของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น สามารถนำความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นและความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

### กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เช่น Oliva (1992) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2553) และคู่มือการจัดชั้นเรียนแบบคละชั้น (UNESCO, 2013) นำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการเพื่อหาประเด็นที่ควรมีในหลักสูตรฝึกอบรม

1.1 ประชากรที่ใช้ในการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 283 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 166 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายในสัดส่วนร้อยละ 70 ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 60 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร์จีซีและ มอร์แกน (Phengsawat, 2008)

ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 เลือกและรวบรวมเนื้อหาของหลักสูตร

ฝึกอบรม

ขั้นที่ 4 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม

4.1 กลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบความเหมาะสม

และความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่เลือกมาแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 5 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

5.1 ประชากรที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็กใน 8 ศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 283 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 ศูนย์ ประกอบด้วยครู จำนวน 36 คน

ขั้นที่ 6 ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรนำผลการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างดำเนินการจัดการฝึกอบรมมาใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการในการฝึกอบรม แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น 2) การจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น 3) การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น และ 4) การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ใช้เพื่อสำรวจความต้องการและหาประเด็นที่ควรมีในหลักสูตรฝึกอบรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 4.51-5.00 มีความต้องการมากที่สุด 3.51-4.50 มีความต้องการมาก 2.51-3.50 มีความต้องการปานกลาง 1.51-2.50 มีความต้องการน้อย และ 1.00-1.50 มีความต้องการน้อยที่สุด แบบสอบถามความต้องการ มีค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.48-0.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

2. หลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 4.51-5.00 มีความเหมาะสมมากที่สุด 3.51-4.50 มีความเหมาะสมมาก 2.51-3.50 มีความเหมาะสมปานกลาง 1.51-2.50 มีความเหมาะสมน้อย และ 1.00-1.50 มีความเหมาะสมน้อยที่สุดและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรโดยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากและค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00



3. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.40-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.42-0.82 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.97

4. แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ มาก พอใช้และปรับปรุง โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 2.01-3.00 มีทักษะระดับมาก 1.01-2.00 มีทักษะระดับพอใช้ และ 0.00-1.00 มีทักษะระดับปรับปรุง สร้างขึ้นตามแนวคิดของ Phengsawat (2008) เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมจากรายการที่กำหนด มีค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับข้อคำถามระหว่าง 0.80-1.00

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการศึกษาต่อหลักสูตรฝึกอบรมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 4.51-5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด 3.51-4.50 มีความพึงพอใจมาก 2.51-3.50 มีความพึงพอใจปานกลาง 1.51-2.50 มีความพึงพอใจน้อย และ 1.00-1.50 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่ามีค่าระหว่าง 0.80-1.00

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมโดยส่งแบบสอบถามให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 166 คน ใน 60 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 166 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2. ส่งหนังสือราชการและแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร พร้อมทั้งร่างหลักสูตรและเอกสารคำชี้แจงการประเมินให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งนัดหมายวันรับผลการประเมิน

3. ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กกับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 23-25 เมษายน 2561

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นสำรวจความต้องการเพื่อหาประเด็นที่ควรมีในหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการของครู โดยคัดเลือกความต้องการด้านที่มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) สูงกว่าค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) รวม ขึ้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยนำผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คนมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ถ้าค่าเฉลี่ยของส่วนประกอบของหลักสูตร เท่ากับ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่ามีความเหมาะสมมากให้คงไว้ในหลักสูตร ความสอดคล้องของหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ถ้าได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แสดงว่ามีความสอดคล้องและนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมโดยการทดลองใช้ โดยพิจารณาผลจากความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

### สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสอบถามความต้องการอบรมด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการอบรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสอบถามความต้องการอบรมของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก (n=166)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น	4.31	0.42	มาก
ด้านที่ 2 การจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น	4.31	0.36	มาก
ด้านที่ 3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น	4.31	0.36	มาก
ด้านที่ 4 การวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนรู้	4.30	0.47	มาก
ภาพรวม	4.30	0.31	มาก



ผู้วิจัยนำผลการสอบถามความต้องการมาจัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจความเหมาะสมของร่างหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.30$ , S.D. = 0.24) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมร่างหลักสูตรฝึกอบรม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ	4.40	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก
3. เนื้อหา	4.13	0.30	มาก
4. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.28	0.44	มาก
5. สื่อประกอบการฝึกอบรม	4.00	0.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล	4.20	0.42	มาก
7. หน่วยการเรียนรู้	4.20	0.21	มาก
8. ระยะเวลาในการฝึกอบรม	4.60	0.65	มากที่สุด
ภาพรวม	4.30	0.24	มาก

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการจัดการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจระหว่างก่อน และหลังการฝึกอบรม

การฝึกอบรม	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนฝึกอบรม	36	18.53	2.07	35	18.31**	.00
หลังฝึกอบรม	36	25.69	1.64			

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของผู้เข้ารับการอบรมก่อนฝึกอบรมเท่ากับ 18.53 และหลังฝึกอบรมเท่ากับ 25.69 เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนทั้งสองครั้ง ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น	2.62	0.35	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น	2.62	0.34	มาก
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น	2.67	0.35	มาก
ภาพรวม	2.64	0.33	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้เข้ารับการฝึก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 2.64$ , S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นแตกต่างกันค่อนข้างน้อย

2.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร	4.38	0.26	มาก
2. ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.26	0.41	ปานกลาง
3. ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.54	0.35	มาก
4. ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.33	0.32	มาก
5. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	4.49	0.33	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล	4.40	0.31	มาก
ภาพรวม	4.23	0.25	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.23$ , S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านความรู้ความเข้าใจ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมแตกต่างกันค่อนข้างน้อย



## อภิปรายผลการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กให้แก่ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในระดับที่พึงประสงค์ หลักสูตรที่สร้างขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) การวัดและประเมินผล ด้านเนื้อหาของหลักสูตรผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ด้านการจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น และด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่าร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Manomaiyakit (2016) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) สภาพปัญหาและความจำเป็น (2) หลักการ (3) จุดมุ่งหมาย (4) เนื้อหา (5) กิจกรรมการฝึกอบรม (6) สื่อการอบรม และ (7) การวัดและประเมินผล

2. ผลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นพบว่า 1) ด้านความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กให้แก่ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อนำมาสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำกิจกรรม ระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กมากขึ้น จึงส่งผลให้ผลการฝึกอบรมด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัย สอดคล้องกับ Tipkongka (2015) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรมครูเพื่อบูรณาการจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้หลังทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนการเฉลี่ยทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ไปเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากกิจกรรมที่กำหนดให้ครูได้ใช้เวลาในการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ วิทยากรมีความรู้และความเข้าใจในการนำเสนอขั้นตอนต่างๆ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสื่อการฝึกอบรมมีความหลากหลายน่าสนใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างอิสระ โดยมีวิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับ Salabsom (2015) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนคณิตศาสตร์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการนำความรู้และทักษะ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

## ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

### ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดโครงการฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นดียิ่งขึ้นในเวลาจำกัด และสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลระยะยาวจากการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อดูผลการฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ด้วยการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อจะได้คำตอบเชิงลึกและชัดเจนยิ่งขึ้น



## References

- Manomaiyakit, C. (2016). Kānphatthanā laksūt fuk ‘oprom tān nāokhit kān rianrū choēng prasopkān phūā soēmsāng samatthaphāp dān kānchatkān rianrū samrap khurū phāsā ‘Angkrit radap matthayommasuksā tōn plāi [A Development of Training Curriculum Based on Experiential Learning Approach for Learning Management Competency Strengthening of English Language Teachers in the Upper Secondary Education Level], *Nakhon Phanom University Journal*. 7(1),105.
- Ministry of Education (2015). *Phān yutthasāt kānphatthanā rōngriān khanāt lek Phō.Sō. sōngphanhārōjhasippāet 2561. [Small-sized School Development Strategy Plan B.E.2558–2561]*. Bangkok : The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing.
- Office of the Basic Education Commission. (2008). *Khūmū bōrijhān chatkān rianrū bāep khla chan nai rōngriān khanāt lek [Multigrade Instructional Management in Small-sized Schools Guide]*. Bangkok, Office of the Basic Education Commission.
- \_\_\_\_\_. (2010). *Kān prachum ‘oprom bukkhalākōn kēn nam kānchatkān rianrū bāep khla chan nai rōngriān khanāt lek [Training Session for Leading Personnel in Multigrade Instructional Management in Small-sized Schools]*. 28 March 2010. Bangkok, Office of the Basic Education Commission.
- Oliva, P. F. (1992). *Developing the Curriculum*. 3<sup>rd</sup> ed New York : Harper Collins.
- Phengsawat, W. (2008). *Withī wittayākān wichai [Research Methodology]*. Bangkok, Suweeriyasan.
- Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. (2017). *Phān patibatkān pracham piṅoppamān sōngphanhārōjhoksip ‘et [Action Plan for Fiscal Year B.E. 2561 (2018)]*. Sakon Nakhon, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1.
- Salabsom, N. (2015). Kānphatthanā laksūt fuk ‘oprom khurū sōn khanittasāt laksūt prakāsaniyabat wichāchīp khōng nakngān khana kammakān kān ‘āchīwasuksā doī chai kān rian bāep rūammū [The Development of Mathematics Teacher Training Curriculum for Vocational Certificate Curriculum of the Office of Vocational Education Commission Using Cooperative Learning], *Technical Education Journal King Mongkut’s University of Technology North Bangkok*. 7(2),41.
- Tipkongka, T. (2015). Kānphatthanā laksūt fuk ‘oprom khurū phūā brūnakān charyatham nai kānchatkān rian kānsōn tān laksūt kēn klāng kānsuksā naphūn thān Phutthasakkarāt sōngphanhārōjhasip ‘et [A Development of Teacher Training Curriculum on Integration of Ethics in Instructions Following Basic Education Core Curriculum B.E. 2551], *Srinakharinwirot University Education Administration Journal*, 12(1),60.
- UNESCO. (2013). *Practical Tips for Teaching Multigrade Classes*. Bangkok : UNESCO.